

ЗАКОН

О ИЗБОРИМА ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ И ГРАДОНАЧЕЛНИКА

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се избор и престанак мандата председника општине, односно градоначелника.

Члан 2.

Грађани бирају председника општине, односно градоначелника на основу слободног, општег и једнаког изборног права. Изборно право грађани остварују непосредно, тајним гласањем.

Нико нема право да, по било ком основу, спречава или приморава грађанина да гласа, да га позива на одговорност због гласања или да од њега тражи да се изјасни за кога је гласао или зашто није гласао.

Члан 3.

Грађани имају право да преко средстава јавног информисања буду равноправно, благовремено, истинито, непристрасно и потпуно обавештени о изборној кампањи и кандидатима на изборима, као и о другим догађајима значајним за изборе.

Средстава јавног информисања дужна су да у изборној кампањи обезбеде равноправност, благовременост, истинитост, непристрасност и потпуност у обавештавању о свим кандидатима на изборима, као и о другим догађајима значајним за изборе.

Изборна кампања, у смислу овог закона, представља све јавне, политичке, промотивне и друге активности кандидата на изборима.

Члан 4.

Председник општине, односно градоначелник, бира се на четири године.

Избори за председника општине, односно градоначелника, морају се спровести најкасније 30 дана пре краја њиховог мандата.

Члан 5.

Председник општине односно градоначелник, не може бити одборник скупштине општине односно града, вршити дужност у органима јавних служби или предузећа које оснива општина односно град, нити дужност у државним органима и органима територијалне аутономије.

Члан 6.

Право да бира председника општине, односно градоначелника, има пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право.

За председника општине, односно градоначелника, може бити изабран пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој је предложен за председника општине, односно градоначелника.

Члан 7.

Изборе за председника општине, односно градоначелника расписује председник Народне скупштине.

Од дана расписивања избора до дана одржавања избора не може протећи мање од 45, ни више од 90 дана.

Одлуком о расписивању избора одређује се дан одржавања избора, као и дан од када почињу тећи рокови за вршење изборних радњи.

Одлука о расписивању избора објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 8.

Изборе за председнике општина, односно градоначелнике, спроводе изборне комисије јединица локалне самоуправе и бирачки одбори.

II ИЗБОР ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ, ОДНОСНО ГРАДОНАЧЕЛНИКА

1. Органи за спровођење избора

Члан 9.

Органи за спровођење избора су изборна комисија јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: изборна комисија) и бирачки одбори.

Органи за спровођење избора су самостални и независни у раду и раде на основу закона и прописа донетих на основу закона.

За свој рад органи за спровођење избора одговарају органу који их је именовао.

Сви органи и организације дужни су да пружају помоћ органима за спровођење избора и да достављају податке који су им потребни за рад.

Члан 10.

Чланови органа за спровођење избора и њихови заменици могу бити само грађани који имају изборно право, као и пребивалиште на територији општине.

Члановима органа за спровођење избора и њиховим заменицима престаје функција у овим органима кад прихвате кандидатуру за председника општине, односно градоначелника.

Члан 11.

Изборна комисија ради у сталном саставу (именовани чланови) и у проширеном саставу (опуномоћени чланови).

Изборна комисија ради у проширеном саставу од дана утврђивања тог састава до завршетка избора.

Ниједна политичка странка или страначка коалиција не може имати више од половине чланова у сталном саставу органа за спровођење избора.

У решењу о именовању председника и чланова органа за спровођење избора, поред личног имена председника, односно члана, мора бити наведена његова политичка припадност или назив странке, односно страначке коалиције на чији предлог је именован.

Члан 12.

Изборну комисију у сталном саставу чине председник и најмање шест чланова које именује скупштина јединице локалне самоуправе, на предлог одборничких група у скупштини јединице локалне самоуправе, сразмено броју одборника а у проширеном саставу - и по један опуномоћени представник кандидата за председника општине, односно градоначелника.

Изборна комисија има секретара кога именује скупштина јединице локалне самоуправе. Секретар учествује у раду комисије без права одлучивања.

Председник, чланови изборне комисије у сталном и проширеном саставу и њен секретар имају заменике.

За председника, заменика председника и секретара изборне комисије именује се лице које је дипломирани правник.

Изборна комисија даном проглашења кандидатуре истовремено решењем утврђује који подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника испуњава услове за одређивање својих представника у проширени састав овог органа.

Решење о испуњењу или неиспуњењу услова за одређивање опуномоћеног представника подносилаца кандидатуре за председника општине, односно градоначелника у проширени састав изборна комисија доставља подносиоцу кандидатуре за председника општине, односно градоначелника у року од 24 часа од доношења тог решења.

Подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника одређује свог опуномоћеног представника у изборној комисији и о томе обавештава изборну комисију.

Изборна комисија утврђује проширени састав у року од 24 часа од пријема обавештења о лицима која улазе у проширени састав.

Ако подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника не одреди опуномоћеног представника у изборној комисији најкасније пет дана пре дана одређеног за одржавање избора, изборна комисија наставља да ради и да пуноважно одлучује без представника подносиоца кандидатуре за председника општине, односно градоначелника.

Против решења скупштине јединице локалне самоуправе о именовању председника и чланова изборне комисије у сталном саставу допуштена је жалба надлежном суду у року од 24 часа од доношења решења.

Против решења изборне комисије из става 7. овог члана обезбеђена је заштита по поступку за заштиту изборног права који је утврђен овим законом.

Члан 13.

Изборна комисија:

- 1) стара се о законитости спровођења избора председника општине, односно градоначелника;
- 2) одређује бирачка места, при чему нарочито води рачуна о равномерној распоређености бирача на бирачким местима и о доступности бирачког места бирачима;
- 3) одређује бирачке одборе и именује њихове чланове;
- 4) даје упутства бирачким одборима у погледу спровођења поступка избора председника општине, односно градоначелника;
- 5) прописује обрасце и организује техничке припреме за спровођење избора за председника општине, односно градоначелника;
- 6) утврђује да ли су кандидатуре сачињене и поднете у складу са прописима о избору председника општине, односно градоначелника;
- 7) проглашава кандидате за председника општине, односно градоначелника;
- 8) утврђује облик и изглед гласачких листића, број гласачких листића за бирачка места и записнички их предаје бирачким одборима;
- 9) утврђује и објављује укупне резултате избора председника општине, односно градоначелника;
- 10) подноси извештај скупштини јединице локалне самоуправе о спроведеним изборима за председника општине, односно градоначелника;
- 11) доставља министарству надлежном за послове локалне самоуправе и републичком органу надлежном за послове статистике податке о спровођењу и резултатима избора за председника општине, односно градоначелника, непосредно по завршетку избора;
- 12) обавља и друге послове одређене прописима о избору председника општине, односно градоначелника.

У свом раду, изборна комисија сходно примењује упутства и друге акте Републичке изборне комисије који се односе на спровођење избора за народне посланике.

Члан 14.

Бирачки одбор ради у сталном и проширеном саставу.

Бирачки одбор у сталном саставу чине председник и најмање четири члана.

У погледу утврђивања састава бирачког одбора у проширеном саставу, примењују се одредбе овог закона које се односе на изборну комисију у проширеном саставу.

Председник и чланови бирачког одбора имају заменике.

Бирачки одбор именује се најкасније десет дана пре дана одређеног за одржавање избора.

Решење о именовању бирачких одбора доставља се свим подносиоцима потврђених кандидатура за председника општине, односно градоначелника, у року од 48 часова од дана доношења решења.

Члан 15.

Бирачки одбор непосредно спроводи гласање, обезбеђује правилност и тајност гласања, утврђује резултате гласања на бирачком месту и обавља друге послове одређене законом.

Бирачки одбор се стара о одржавању реда на бирачком месту за време гласања. Ближа правила о раду бирачког одбора одређује изборна комисија.

2. Кандидовање

Члан 16.

Кандидате за председника општине, односно градоначелника могу предлагати, посебно или заједно, политичке странке, коалиције и друге политичке организације, као и групе грађана чије кандидате за председника општине, односно градоначелника својим потписима подржи најмање 500 бирача по предлогу за сваког кандидата председника општине, односно градоначелника.

У јединицама локалне самоуправе које имају више од 100.000 бирача, кандидати за председника општине, односно градоначелника из става 1. овог члана утврђени су када их својим потписом подржи најмање 1000 бирача.

У јединицама локалне самоуправе које имају мање од 20.000 бирача, кандидати за председника општине, односно градоначелника из става 1. овог члана утврђени су и када их својим потписом подржи најмање 200 бирача.

У име политичке странке или групе грађана, предлоге из ст. 1., 2. и 3. овог члана може поднети само лице које је политичка странка или група грађана овластила.

У име коалиције странака, предлог из ст. 1., 2. и 3. овог члана подносе највише два овлашћена лица.

Члан 17.

Кандидатура за председника општине, односно градоначелника доставља се изборној комисији најкасније 15 дана пре дана одређеног за одржавање избора.

Уз кандидатуру изборној комисији доставља се документација, и то:

- 1) потврда о изборном праву за кандидата за председника општине, односно градоначелника, у којој је назначено име и презиме, датум рођења, занимање и јединствени матични број кандидата;
- 2) писмена изјава кандидата да прихвата кандидатуру;
- 3) потврда о пребивалишту кандидата;
- 5) овлашћење лица које подноси кандидатуру за председника општине, односно градоначелника;
- 6) уверење о држављанству кандидата;
- 7) потписи бирача који су подржали одређеног кандидата.

На документацију из става 2. тач. 1), 3) и 6) овог члана не плаћа се такса.

Члан 18.

Кад по доношењу решења о проглашењу кандидата за председника општине, односно градоначелника кандидат буде правноснажном судском

одлуком лишен пословне способности, изгуби држављанство Републике Србије, одустане од кандидатуре или ако наступи његова смрт, подносилац кандидатуре губи право да предложи новог кандидата, уколико је до дана избора председника општине, односно градоначелника остало мање од 15 дана.

Члан 19.

Подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника може повући кандидатуру најдоцније до дана утврђивања збирне изборне листе кандидата.

Сваки кандидат за председника општине, односно градоначелника може одустати од кандидатуре до дана утврђивања збирне изборне листе кандидата за председника општине, односно градоначелника.

Предлог се повлачи, односно одустанак се изјављује у писменом облику, изјавом која је оверена у складу са законом којим се уређује овера потписа.

Повлачењем кандидатуре за председника општине, односно градоначелника престаје функција представника подносиоца кандидатуре у свим органима за спровођење избора, као и сва права која му у том својству по одредбама овог закона припадају.

Члан 20.

Уз име кандидата за председника општине, односно градоначелника подносилац може да одреди ближе одређење, тако да се може укључити и назив политичке странке, коалиције или групе грађана која подржава кандидата за председника општине, односно градоначелника.

Члан 21.

Изборна комисија прописује облик и садржај обрасца за потпис бирача који подржавају кандидата за председника општине, односно градоначелника и ставља га на располагање учесницима у изборима у року од три дана од дана расписивања избора.

Бирач може својим потписом подржати кандидатуру за председника општине, односно градоначелника само једног предлагача.

Потпис којим бирач подржава кандидатуру за председника општине, односно градоначелника мора бити оверен у складу са законом којим се уређује овера потписа.

Висину накнаде за оверу потписа утврдиће посебним актом министарство надлежно за послове правде.

Члан 22.

Изборна комисија проглашава кандидатуру за председника општине, односно градоначелника, одмах по пријему кандидатуре за председника општине, односно градоначелника и одговарајуће документације, а најкасније у року од 24 часа од пријема кандидатуре.

Решење о проглашењу кандидатуре из става 1. овог члана изборна комисија доставља без одлагања подносиоцу.

Члан 23.

Кад изборна комисија утврди да кандидатура за председника општине, односно градоначелника није поднета благовремено, донеће решење о њеном одбацивању.

Кад изборна комисија утврди да кандидатура за председника општине, односно градоначелника садржи недостатке који су сметња за проглашење кандидатуре у складу с овим законом, донеће, у року од 24 часа од пријема кандидатуре, закључак којим се подносиоцу кандидатуре налаже да најкасније у року од 48 часова од часа достављања закључка отклони те недостатке. Тим закључком истовремено ће се подносиоцу кандидатуре за председника општине, односно градоначелника указати на радње које треба да обави ради отклањања недостатака.

Кад изборна комисија утврди да кандидатура за председника општине, односно градоначелника садржи недостатке предвиђене овим законом, или кад утврди да недостаци кандидатуре нису отклоњени, или нису отклоњени у предвиђеном року, донеће у наредних 24 часа решење којим се одбија проглашење кандидатуре.

Члан 24.

Збирну изборну листу кандидата за председника општине, односно градоначелника утврђује изборна комисија и она садржи лична имена свих кандидата и податке о години рођења, занимању и пребивалишту.

Редослед са именима свих кандидата, на збирној изборној листи кандидата за председника општине, односно градоначелника утврђује се према редоследу њиховог проглашавања.

Збирну изборну листу кандидата за председника општине, односно градоначелника изборна комисија објављује на начин како се објављују прописи јединице локалне самоуправе, најкасније десет дана пре дана одржавања избора.

Сваки подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника има право да у року од 48 часова од дана објављивања збирне изборне листе кандидата изврши, преко лица које овласти, увид у све поднете кандидатуре и документацију поднету уз њих.

Члан 25.

Грађани имају право да буду обавештени о кандидатима за председника општине, односно градоначелника.

Грађани имају право да, преко јавних гласила, буду благовремено, истинито и непристрасно обавештени о свим активностима учесника изборног поступка и догађајима значајним за изборе.

3. Спровођење избора

Члан 26.

Изборна комисија дужна је да за сваки бирачки одбор благовремено припреми материјал за гласање, а нарочито потребан број гласачких листића, извод из бирачког списка, потврде о изборном праву, посебне службене коверте за гласање, као и образац записника о раду бирачког одбора.

Гласачке листиће припрема и оверава изборна комисија.

Изборна комисија утврђује укупан број гласачких листића, који мора бити једнак броју бирача уписаних у бирачки списак у општини.

Изборна комисија контролише припрему и оверу гласачких листића и одређује број резервних гласачких листића, који не може бити већи од 0,3% од укупног броја гласачких листића.

Гласачки листићи штампају се на једном месту.

Подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника доставља изборној комисији име лица које има право да присуствује штампању, бројању, паковању гласачких листића и њиховом достављању органима надлежним за спровођење избора.

У општинама где су у службеној употреби језици националних мањина гласачки листићи се штампају и на тим језицима.

Изборна комисија ближе утврђује садржину, облик и изглед гласачких листића, одређује штампара, начин и контролу њиховог штампања и достављање и руковање гласачким листићима.

Члан 27.

Примопредаја изборног материјала врши се најкасније 24 часа пре дана одржавања избора.

Општинска управа стара се о уређивању бирачких места и припрема за сваки бирачки одбор потребан број гласачких кутија с прибором за њихово печење, параване за гласање и прибор за писање.

На дан избора, пре почетка гласања, бирачки одбор утврђује да ли је припремљени изборни материјал за то бирачко место потпун и исправан, да ли је бирачко место уређено на начин којим се обезбеђује тајност гласања и да ли гласање може почети, што уноси у записник о свом раду.

Члан 28.

Гласање за председника општине обавља се гласачким листићем кога припрема и оверава општинска изборна комисија.

Гласачки листић садржи:

- 1) назив општине;
- 2) ознаку да се гласа за избор председника општине, односно градоначелника;
- 3) редни број који се ставља испред назива кандидата за председника општине, односно градоначелника;
- 4) име и презиме кандидата за председника општине, односно градоначелника, према редоследу утврђеном на збирној изборној листи кандидата иза којег се наводи назив политичке странак, коалиције или групе грађана која подржава и предлаже кандидата;
- 5) напомену да се гласа само за једног кандидата за председника општине, односно градоначелника, заокруживањем редног броја испред имена и презимена тог кандидата.

Члан 29.

Збирна изборна листа кандидата за председника општине, односно градоначелника, с називом политичке странак, коалиције или групе грађана

која подржава кандидате за председника општине, односно градоначелника, мора за време гласања бити видно истакнута на бирачком месту.

Садржај, облик и начин истицања збирне изборне листе кандидата за председника општине, односно градоначелника из става 1. овог члана прописује изборна комисија.

Члан 30.

Представници подносилаца кандидатура и кандидати за председника општине, односно градоначелника имају право увида у изборни материјал, а нарочито у изводе из бирачких спискова, записнике бирачког одбора, записнике изборних комисија и гласачке листиће. Увид се врши у службеним просторијама изборне комисије, као и код органа код којих се изборни материјал налази. Увид у изборни материјал може се извршити у року од пет дана од дана одржавања избора.

Члан 31.

Бирач гласа на бирачком месту на коме је уписан у бирачки списак.

Бирач може да гласа и ван бирачког места на ком је уписан у извод из бирачког списка, под условима и на начин утврђен законом.

Начин гласања ван бирачког места, као и број бирача који су гласали на тај начин уноси се у записник о раду бирачког одбора.

Члан 32.

Бирач гласа лично.

Бирач може гласати само за једног од кандидата за председника општине, односно градоначелника са гласачког листића.

Гласа се заокруживањем редног броја испред назива кандидата за председника општине, односно градоначелника за којег се гласа или заокруживањем имена и презимена кандидата за председника општине, односно градоначелника.

Бирач сам пресавија гласачки листић тако да се не види за којег је кандидата гласао и убацује га у гласачку кутију и одмах напушта бирачко место.

4. Утврђивање и објављивање резултата избора

Члан 33.

По завршеном гласању бирачки одбор приступа утврђивању резултата гласања на бирачком месту.

Бирачки одбор утврђује број неупотребљених гласачких листића и ставља их у посебан омот који печати, с знаком на омоту да се ради о неупотребљеним гласачким листићима.

На основу извода из бирачког списка, бирачки одбор утврђује укупан број бирача који су гласали.

Кад се гласачка кутија отвори, после провере контролног листа, важећи гласачки листићи одвајају се од неважећих.

Бирачки одбор констатује број неважећих гласачких листића, уноси га у записник и неважеће гласачке листиће печати у посебан омот, с знаком да се

ради о неважећим гласачким листићима, а потом утврђује број важећих листића и број гласова за сваког кандидата, што такође уноси у записник.

Важећи гласачки листићи стављају се у посебан омот са назнаком да се ради о важећим гласачким листићима, који се потом печати.

Неважећи гласачки листић јесте непопуњени гласачки листић, листић који је попуњен тако да се не може утврдити за којег се кандидата гласало и листић на коме је заокружено више од једног кандидата.

Кад је на гласачком листићу заокружено име и презиме кандидата или је заокружен назив или део назива политичке странакe, коалиције или групе грађана која подржава кандидата, односно ако су истовремено заокружени редни број и име и презиме кандидата и назив политичке странакe, коалиције или групе грађана која подржава кандидата, такав изборни листић сматра се важећим.

Кад се утврди да је број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су гласали, или у гласачкој кутији није нађен контролни листић, бирачки одбор се распушта и именује нови, а гласање на том бирачком месту понавља се.

Члан 34.

Бирачки одбор, по утврђивању резултата гласања, у записник о свом раду уноси: број примљених гласачких листића; број неупотребљених гласачких листића; број неважећих гласачких листића; број важећих гласачких листића; број гласова датих за сваког кандидата; број бирача према изводу из бирачког списка и број бирача који су гласали.

У записник о раду бирачког одбора уносе се и примедбе и мишљења чланова бирачког одбора, подносилаца кандидатура и заједничких представника подносилаца кандидатура, као и све друге чињенице од значаја за гласање.

Записник о раду бирачког одбора потписују сви чланови бирачког одбора.

Члан 35.

Записник о раду бирачког одбора израђује се на прописаном обрасцу који се штампа у шест примерака.

У општинама где су у службеној употреби језици националних мањина записник о раду бирачког одбора штампа се и на тим језицима.

Први примерак записника с утврђеним изборним материјалом доставља се изборној комисији.

Други примерак записника истиче се на бирачком месту на јавни увид.

Преостала четири примерка записника уручују се представницима подносилаца кандидатура за председника општине, односно градоначелника који су освојили највећи број гласова на том бирачком месту и то одмах уколико подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника има представника у бирачком одбору, а уколико га нема представник подносиоца кандидатура за председника општине, односно градоначелника може преузети примерак записника од изборне комисије у року од 12 часова.

Остали подносиоци кандидатура за председника општине, односно градоначелника имају право да, у року од 12 часова од достављања материјала

с бирачког места изборној комисији, од изборне комисије добију оверену фотокопију записника с бирачког места.

Члан 36.

Кад утврди резултате гласања, бирачки одбор ће без одлагања, а најкасније у року од осам часова од затварања бирачких места, доставити изборној комисији записник о утврђивању резултата гласања на бирачком месту, извод из бирачког списка, важеће гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, неупотребљене гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, неважеће гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, као и преосталу изборну документацију.

О примопредаји изборне документације саставља се записник који потписује представник изборне комисије и најмање два члана бирачког одбора који су предали изборну документацију.

Члан 37.

По пријему изборног материјала са бирачких места изборна комисија, у року од 24 часа од затварања бирачких места, утврђује: укупан број бирача уписаних у бирачки списак; број бирача који је гласао на бирачким местима; број бирача који су гласали ван бирачког места; укупан број примљених гласачких листића; укупан број неважећих гласачких листића; укупан број важећих гласачких листића и број гласова датих за сваког кандидата за председника општине, односно градоначелника.

Изборна комисија утврђује резултате гласања на бирачким местима најкасније у року од шест часова од достављања извештаја са бирачких места.

Члан 38.

Изборна комисија утврђује резултате избора и о томе сачињава посебан записник.

За председника општине, односно градоначелника изабран је кандидат који је добио већину гласова бирача који су гласали.

Ако ни један кандидат у првом кругу гласања не добије већину гласова бирача који су гласали, у другом кругу учествује два или више кандидата који су добили једнак и истовремено највећи број гласова.

Гласање у другом кругу обавиће се у року од 15 дана, а изабран је кандидат који је добио највећи број гласова.

Ако и у другом кругу гласања више кандидата добије једнак и истовремено највећи број гласова, гласање се понавља у року од осам дана од дана утврђивања резултата, све док један кандидат не добије највећи број гласова.

Члан 39.

Изборна комисија објављује у року од 24 часа резултате избора од затварања бирачких места.

Члан 40.

Изборна комисија издаје председнику општине, односно градоначелнику уверење да је изабран.

5. Престанак мандата, поновни избори и опозив

Члан 41.

Председнику општине, односно градоначелнику престаје мандат пре истека времена на које је изабран:

- 1) подношењем оставке;
- 2) ако је осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
- 3) ако је правоснажном судском одлуком лишен пословне способности;
- 4) ако му престане пребивалиште на територији општине;
- 5) губљењем држављанства;
- 6) ако врши послове који су законом одређени као неспојиви са функцијом председника општине, односно градоначелника;
- 7) у случају смрти;
- 8) опозивом;
- 9) у другим случајевима предвиђеним законом.

Дан престанка мандата констатује скупштина јединице локалне самоуправе на првој наредној седници после пријема обавештења о разлозима за престанак мандата председника општине, односно градоначелника. Пријем обавештења представља документ на основу којег се недвосмислено може утврдити наступање случаја из става 1. овог члана тач. 1) до 9).

Председник Народне скупштине расписује у року од 15 дана од престанка мандата председника општине, односно градоначелника изборе за председника општине, односно градоначелника, ако до истека мандата председника општине, односно градоначелника није остало мање од шест месеци.

Члан 42.

Поновни избори спроводе се ако изборна комисија или надлежни суд пониште изборе због неправилности у спровођењу избора, у случајевима утврђеним овим законом.

Ако се избори пониште на поједином бирачком месту, гласање се понавља само на том бирачком месту.

На бирачким местима на којима изборни поступак није спроведен у складу с овим законом, избори се понављају у року од седам дана од утврђивања неправилности у изборном поступку, на начин и по поступку утврђеним за спровођење избора.

Поновне изборе расписује изборна комисија.

Поновни избори спроводе се по збирној изборној листи кандидата која је утврђена за изборе који су поништени, осим кад су избори поништени због неправилности у утврђивању збирне изборне листе кандидата.

У случају понављања избора коначни резултати избора утврђују се по завршетку поновљеног гласања.

Члан 43.

Предлог за опозив председника општине, односно градоначелника могу поднети, посебно или заједно политичке странке, односно група грађана, које

својим потписом подржи најмање 30% бирача у општини, односно граду од укупног званичног броја гласова којим је на изборима изабран председник општине, односно градоначелник.

Потпис којим бирач подржава опозив председника општине, односно градоначелника мора бити оверен у складу са законом којим се уређује овера потписа.

Рок за прикупљање подршке за опозив председника општине, односно градоначелника не може бити дужи од 60 дана, од дана када је оверен први потпис подршке иницијативи за опозив председника општине, односно градоначелника.

Предлог за опозив председника општине, односно градоначелника не може поднети скупштина општине, односно скупштина града.

О предлогу за опозив изјашњавају се бирачи непосредно, тајним гласањем.

Члан 44.

Председник општине, односно градоначелник је опозван ако је за његов опозив гласала већина бирача која је гласала.

6. Заштита изборног права

Члан 45.

Сваки бирач, кандидат за председника општине, односно градоначелника и предлагач кандидата има право на заштиту изборног права, по поступку утврђеном овим законом.

Члан 46.

Бирач, кандидат за председника општине, односно градоначелника или предлагач кандидата има право да поднесе приговор изборној комисији јединице локалне самоуправе због неправилности у поступку кандидовања, спровођења, утврђивања и објављивања резултата избора.

Приговор се подноси у року од 24 часа од дана када је донета одлука, односно извршена радња или учињен пропуст.

Члан 47.

Изборна комисија донеће решење у року од 48 часова од пријема приговора и доставити га подносиоцу приговора.

Ако изборна комисија јединице локалне самоуправе усвоји поднети приговор, поништиће одлуку или радњу.

Члан 48.

Против решења изборне комисије, може се изјавити жалба надлежном суду у року од 24 часа од достављања решења.

Изборна комисија дужна је да суду достави одмах, а најкасније у року од 12 часова све потребне податке и списе за одлучивање.

У поступку заштите изборног права суд сходно примењује одредбе закона којим се уређује поступак у управним споровима.

Одлука по жалби донеће се најкасније у року од 48 часова од дана пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети захтев за ванредно преиспитивање судске одлуке, нити захтев за понављање поступка, предвиђени Законом о управним споровима.

Члан 49.

Ако суд усвоји жалбу, поништиће одлуку или радњу у поступку предлагања кандидата, односно у поступку избора председника општине, односно градоначелника или ће поништити избор председника општине, односно градоначелника.

Када нађе да оспорену одлуку треба поништити, ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то, суд може својом одлуком мериторно решити изборни спор. Одлука суда у свему замењује поништени акт.

Ако је по приговору, односно по жалби, поништена радња у поступку избора или избор председника општине, односно градоначелника, општинска изборна комисија је дужна да одговарајућу изборну радњу, односно изборе понови у року предвиђеном овим законом за поновне изборе. Рок се рачуна од дана доношења одлуке о поништавању.

7. Трошкови спровођења избора

Члан 50.

Средства за спровођење избора и финансирање изборне активности за избор председника општине, односно градоначелника обезбеђују се у буџету јединице локалне самоуправе.

Средства за финансирање изборне активности расподељују се предлагачима кандидата на начин утврђен актом скупштине јединице локалне самоуправе.

На поднеске и радње у изборном поступку не плаћа се такса.

8. Примена прописа о избору народних посланика

Члан 51.

Одредбе Закона о избору народних посланика („Службени гласник РС“, број 35/2000, 57/03 - одлука УСРС, 72/03 - др. закон, 75/03 - испр. др. закона, 18/04, 101/05 - др. закон, 85/05 - др. закон, 104/09 - др. закон и 28/11 - одлука УС) о бирачким списковима, органима за спровођење избора, о кандидовању, о називу, утврђивању и проглашењу кандидата за председнике општине, односно одборнике, бирачким местима, о обавештавању грађана о предложеним кандидатима, о забрани трајања изборне пропаганде и објављивању претходних резултата или процене резултата избора, изборном материјалу, гласању, утврђивању и објављивању резултата избора, неплаћању пореза и доприноса за средства која се исплаћују као накнада за рад лица у органима за спровођење избора и казнама, сходно се примењују на избор председника општине, односно градоначелника, ако овим законом није другачије одређено.

9. Конституисање органа и служби јединице локалне самоуправе

Члан 52.

Органи и службе јединице локалне самоуправе конституишу се у року од 60 дана од дана избора председника општине, односно градоначелника.

Мандат председника општине, односно градоначелника почиње да тече даном потврђивања мандата.

Потврђивање мандата председника општине, односно градоначелника врши се на основу уверења о избору председника општине, односно градоначелника и извештаја изборне комисије о спроведеним изборима.

III. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 53.

Новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казниће се за прекршај политичка странка, коалиција односно друга политичка организација или друго правно лице које прикупља потписе супротно одредби члана 23. став 4. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у политичкој организацији или другом правном лицу новчаном казном од 5.000 до 10.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и лице које прикупља потписе новчаном казном од 5.000 до 10.000 динара.

IV. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 54.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Уставни основ за доношење закона

Уставни основ за доношење предложеног закона садржан је у одредби члана 97. Тачка 3. Устава Републике Србије којом је, између осталог, утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује систем локалне самоуправе и у одредби члана 176. став 1. Устава којом се, између осталог, утврђује да грађани имају право на локалну самоуправу, коју остварују непосредно или преко својих слободно изабраних представника.

II. Разлози за доношење закона

Устав Републике Србије утврђује право грађана на локалну самоуправу, која се остварује непосредно или преко својих слободно изабраних представника (члан 176. став 1. Устава) као и да су органи локалне самоуправе њена скупштина и други органи одређени статутом, у складу са законом.

Дакле, устав законодавцу тиме препушта да уреди изборни систем који ће у највећој могућој мери омогућити грађанима да у скупштинама у својим јединицама локалне самоуправе буду репрезентовани на онај начин који ће допринети остваривању њихових потреба и интереса.

Закон о избору председника општина и градоначелника потребно је донети због тога што је Законом о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи, који народна скупштина Републике Србије разматра да донесе заједно са овим законом како би допринела бољем и квалитетнијем животу у локалној заједници, предвиђено да извршни орган локалне самоуправе буде председник општине, односно градоначелник, кога директно бирају грађани на непосредним изборима, тајним гласањем, и да се избор председника општине, односно градоначелника уређује посебним законом (члан 43. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи).

Важећи Закон о локалним изборима донет 2007. године заснива се на пропорционалном изборном систему. Пропорционални изборни систем у односу на друге изборне системе има ту предност да верно одражава расположење бирачког тела и омогућава свим подносиоцима изборних листа (политичке странке, њихове коалиције, друге политичке организације и групе грађана) једнаке шансе да добију сразмерно онолико одборничких места колико су добили гласова на локалним изборима. У том смислу, пропорционални изборни систем ствара могућност да се готово подједнако вреднује сваки глас бирача.

Такође, треба имати у виду да примена пропорционалног система омогућује доследнију примену Уставом утврђеног принципа (члан 180. став 4. Устава) да се у јединицама локалне самоуправе у којима живи становништво мешовитог националног састава, омогућује сразмерна заступљеност националних мањина.

Управо из наведених разлога постојећа решења Закона о локалним изборима којим је дефинисан избор одборника који представљају грађане у скупштинама локалних самоуправа остаће неизмењена.

Међутим, пракса примене Закона о локалној самоуправи из 2002. и Закона о локалној самоуправи из 2007. као и закона о локалним изборима који се наслањају на поменуте законе показала је и предности и мане решења које Народна скупштина Републике Србије настоји новим сетом измена закона о локалној самоуправи и начину избора да унапреди и уреди. Према одредбама Закона о локалним изборима и Закона о локалној самоуправи из 2002. године у

практици је дошло до појаве јаким начелницима општинске управе који дерогирају својом снагом у скупштини локалне самоуправе директно изабраног председника општине од стране грађана, као и изражен сукоб политички различитих концепција када резултат избора председника општине од стране грађана нема у исто време и свој одраз у скупштинској већини локалне самоуправе која бира извршне органе који су неопходни председнику општине ради имплементације начела на основу којих је добио поверење грађана на изборима.

Постојала је ситуација двовлашћа која се манифестовала у сукобима и учесталим поступцима за опозив председника општине, а уколико исти не би успели, распуштањем скупштине локалне самоуправе по сили закона. Те локалне самоуправе су тавориле и пропадале. Насупрот томе, у локалним самоуправама где није било супротних политичких концепција између локалне скупштине и председника општине дошло је до убрзаног економског и урбанистичког развоја, као и раста квалитета живота.

Стога је овим законом предложено решење да председнике општине, односно градоначелнике, бирају грађани на непосредним изборима, тајним гласањем, како би имали неопходан легитимитет и одговорност за управљање локалном самоуправама и њеним ресурсима.

III. Образложење појединачних решења

Законом о локалној самоуправи и Законом о локалним изборима из 2007. године, законодавац је покушао да спречи негативне појаве из претходно поменуте праксе која након четири године примене показује да није најбоље решење из разлога што не постоји јасно видљив систем одговорности и ауторитета, јер се изгубио принцип домаћинског управљања ресурсима локалне самоуправе. Постојећи пропорционални систем избора локалне самоуправе је установио је неефикасне механизме коалиционог договарања и управљања локалном самоуправом тако да је клатно отишло у другу крајност јер се за председнике општине и градоначелнике бирају личности по партијској и коалиционој подобности, а не личности које својом харизмом, енергијом, управљачким и лидерским способностима могу да унесу преко потребне промене у развоју и раду локалне самоуправе.

Управо из наведених разлога, предлажу се законска решења која предвиђају модалитет којим би се избегле поменуте крајности које негативно утичу на развој локалних самоуправа и који би омогућио у највећој мери да дођу до изражаја позитивни аспекти претходна два закона о локалним самоуправама и закона о локалним изборима.

Закон о изборима председника општине и градоначелника (у даљем тексту: Закон) је у највећој могућој мери решење које је усаглашено у односу на претходна два закона о локалним изборима, с тим да коегзистира у правном систему са постојећим Законом о локалним изборима који би у оквиру ове реформе локалне самоуправе требало да са изменама и допунама преименује у закон о изборима одборника.

Најзначајније новине које предложени закон садржи односе се на начин кандидовања и на опозив председника општине односно градоначелника.

Предвиђено је да кандидате за председника општине, односно градоначелника могу предлагати, посебно или заједно, политичке странке, коалиције и друге политичке организације, као и групе грађана чије кандидате за председника општине, односно градоначелника својим потписима подржи најмање 500 бирача по предлогу за сваког кандидата председника општине, односно градоначелника. Међутим, у јединицама локалне самоуправе које

имају више од 100.000 бирача, како би изборни процес имао довољно практичног смисла, кандидати за председника општине, односно градоначелника утврђени су када их својим потписом подржи најмање 1000 бирача. Сходно претходном принципу и реалним околностима у јединицама локалне самоуправе које имају мање од 20.000 бирача, кандидати за председника општине, односно градоначелника утврђени су и када их својим потписом подржи најмање 200 бирача.

Када се ради о новинама у законским одредбама којим је предвиђен опозив председника општине, односно градоначелника, предлог могу поднети, посебно или заједно политичке странке, односно група грађана, које својим потписом подржи најмање 30% бирача у општини, односно граду од укупног званичног броја гласова којим је на изборима изабран председник општине, односно градоначелник. Такође је дефинисано да потпис којим бирач подржава опозив председника општине, односно градоначелника мора бити оверен у складу са законом којим се уређује овера потписа.

У односу на претходна законска решења, дефинисан је и рок за прикупљање подршке за опозив председника општине, односно градоначелника, који не може бити дужи од 60 дана, од дана када је оверен први потпис подршке иницијативи за опозив председника општине, односно градоначелника. Како би се избегла негативна искуства из претходног периода, оличена у сукобима председника општина, односно градоначелника и скупштина локалних самоуправа, одређено је да предлог за опозив не може поднети скупштина општине, односно скупштина града.

Чланом 1. Закона уређују се избор и престанак мандата председника општине, односно градоначелника.

Чланом 2. Закона уређено је ко бира председника општине, односно градоначелника и начин избора.

Чланом 3. Закона дефинисан је начин информисања и обавештења грађана о изборној кампањи и кандидатима на изборима, као и о другим догађајима значајним за изборе. Дефинисане су и обавезе средстава јавног информисања везано за обавештавање о свим кандидатима на изборима, као и о другим догађајима значајним за изборе. Прецизирано је шта, у смислу овог закона, представља изборна кампања.

Чланом 4. Закона уређено је да се председник општине, односно градоначелник, бира се на четири године и да се избори за председника општине, односно градоначелника, морају се спровести најкасније 30 дана пре краја њиховог мандата.

Чланом 5. Закона предвиђено је да председник општине односно градоначелник, не може бити одборник скупштине општине односно града, те да не може вршити дужност у органима јавних служби или предузећа које оснива општина односно град, нити дужност у државним органима и органима територијалне аутономије.

Чланом 6. овог закона предвиђено је да ко има право да бира председника општине, односно градоначелника. Такође дефинисани су услови за избор председника општине, односно градоначелника.

Чланом 8. Закона предвиђено је да изборе за председника општине, односно градоначелника расписује председник Народне скупштине и рок (да од дана расписивања избора до дана одржавања избора не може протећи мање од 45, ни више од 90 дана). Одлуком о расписивању избора (која се објављује у

„Службеном гласнику Републике Србије”) одређује се дан одржавања избора, као и дан од када почињу тећи рокови за вршење изборних радњи.

Чланом 9. Закона дефинисано је да изборе за председнике општина, односно градоначелнике, спроводе изборне комисије јединица локалне самоуправе и бирачки одбори.

Глава II уређује избор Председника општине, односно градоначелника. У поглављу 1. Органи за спровођење избора, у члану 10. дефинисано је који су органи за спровођење избора, као и њихова самосталност и независност у раду, те да раде на основу закона и прописа донетих на основу закона. Такође, дефинисано је да, за свој рад органи за спровођење избора одговарају органу који их је именовао и да су сви органи и организације дужни да пружају помоћ органима за спровођење избора и да достављају податке који су им потребни за рад.

Чл. 11. и 12. Закона дефинише да чланови органа за спровођење избора и њихови заменици могу бити само грађани који имају изборно право, као и пребивалиште на територији општине. Када прихвате кандидатуру за председника општине, односно градоначелника, члановима органа за спровођење избора и њиховим заменицима престаје функција у овим органима. Такође регулисано је у ком саставу ради изборна комисија (у сталном саставу (именовани чланови)) и (у проширеном саставу (опуномоћени чланови)), те да ради у проширеном саставу од дана утврђивања тог састава до завршетка избора. Уједно, регулисано је да нјиједна политичка странка или страначка коалиција не може имати више од половине чланова у сталном саставу органа за спровођење избора и шта мора бити наведено у решењу о именовању председника и чланова органа за спровођење избора.

Предвиђено је ко чини стални састав изборне комисије (председник и најмање шест чланова које именује скупштина јединице локалне самоуправе, на предлог одборничких група у скупштини јединице локалне самоуправе, сразмено броју одборника) а у проширеном саставу - и по један опуномоћени представник кандидата за председника општине, односно градоначелника. Изборна комисија има секретара кога именује скупштина јединице локалне самоуправе, а који учествује у раду комисије без права одлучивања. Заменике имају Председник, чланови изборне комисије у сталном и проширеном саставу и њен секретар.

Уједно, прописано је које се лице именује председника, заменика председника и секретара изборне комисије, као и да изборна комисија даном проглашења кандидатуре истовремено решењем утврђује који подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника испуњава услове за одређивање својих представника у проширени састав овог органа. Изборна комисија доставља подносиоцу кандидатуре за председника општине, односно градоначелника у року од 24 часа од доношења решење о испуњењу или неиспуњењу услова за одређивање опуномоћеног представника подносилаца кандидатуре за председника општине, односно градоначелника у проширени састав. Подносилац кандидатуре одређује свог опуномоћеног представника у изборној комисији и о томе обавештава изборну комисију. Предвиђен је и рок у коме изборна комисија утврђује проширени састав. Међутим, ако подносилац кандидатуре не одреди опуномоћеног представника у изборној комисији најкасније пет дана пре дана одређеног за одржавање избора, изборна комисија наставља да ради и да пуноважно одлучује без представника подносиоца кандидатуре за председника општине, односно градоначелника.

Такође, уређено је да је против решења скупштине јединице локалне самоуправе о именовању председника и чланова изборне комисије у сталном саставу допуштена жалба надлежном суду и то у року од 24 часа од доношења решења. Обезбеђена је заштита по поступку за заштиту изборног права који је утврђен овим законом против решења изборне комисије (које је прописано у ставу 7. овог члана).

Чланом 13. Закона дефинисани су послови изборне комисије. У свом раду, изборна комисија сходно примењује упутства и друге акте Републичке изборне комисије који се односе на спровођење избора за народне посланике.

Чланом 14. Закона регулисано је да бирачки одбор ради у сталном (тада га чине председник и најмање четири члана) и проширеном саставу. У погледу утврђивања састава бирачког одбора у проширеном саставу, примењују се одредбе овог закона које се односе на изборну комисију у проширеном саставу. Заменике имају председник и чланови бирачког одбора.

Такође, предвиђен је рок од 10 дана, пре дана одређеног за одржавање избора, за именовање бирачког пре дана одређеног за одржавање избора. Дефинисан је рок од 48 часова од дана доношења решења да се решење о именовању бирачких одбора достави свим подносиоцима потврђених кандидатура за председника општине, односно градоначелника.

Одредбом члана 15. Закона утврђено је да на који начин бирачки одбор спроводи гласање, обезбеђује правилност и тајност гласања, утврђује резултате гласања на бирачком месту и обавља друге послове одређене законом, као и да се стара о одржавању реда на бирачком месту за време гласања. Ближа правила о раду бирачког одбора одређује изборна комисија.

Чланом 16. уређен је начин кандидовања за председника општине, односно градоначелника, које могу предлагати, посебно или заједно, политичке странке, коалиције и друге политичке организације, као и групе грађана чије кандидате за председника општине, односно градоначелника својим потписима подржи најмање 500 бирача по предлогу за сваког кандидата председника општине, односно градоначелника. Ти кандидати за председника општине, односно градоначелника, у јединицама локалне самоуправе које имају више од 100.000 бирача, утврђени су када их својим потписом подржи најмање 1000 бирача, док су у јединицама локалне самоуправе које имају мање од 20.000 бирача, утврђени и када их својим потписом подржи најмање 200 бирача.

Наведене предлоге, у име политичке странке или групе грађана може поднети само лице које је политичка странка или група грађана овластила, а у име коалиције странака највише два овлашћена лица.

Чланом 17. Закона дефинисан је рок за достављање кандидатуре за председника општине, односно градоначелника доставља се изборној комисији (најкасније 15 дана пре дана одређеног за одржавање избора). Уједно, дефинисана је документација, која се доставља уз кандидатуру изборној комисији, те, на коју се документацију не плаћа такса.

Чланом 18. утврђени су случајеви и рок у којима подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника губи право да предложи новог кандидата.

Чланом 19. уређено је у ком временском року подносилац кандидатуре може повући кандидатуру, као и да сваки кандидат за председника општине, односно градоначелника може одустати од кандидатуре до дана утврђивања збирне изборне листе кандидата за председника општине, односно градоначелника. Прецизиран је начин када се предлог повлачи, односно

одустанак изјављује. Повлачењем кандидатуре престаје функција представника подносиоца кандидатуре у свим органима за спровођење избора, као и сва права која му у том својству по одредбама овог закона припадају.

Чланом 20. Закона предвиђено је да, подносилац може, уз име кандидата за председника општине, односно градоначелника, да одреди ближе одређење, тако да се може укључити и назив политичке странке, коалиције или групе грађана која подржава кандидата за председника општине, односно градоначелника.

Члан 21. Закона дефинише да изборна комисија прописује облик и садржај обрасца за потпис бирача који подржавају кандидата за председника општине, односно градоначелника и ставља га на располагање учесницима у изборима у року од три дана од дана расписивања избора. Бирач може својим потписом подржати кандидатуру за председника општине, односно градоначелника само једног предлагача. Потпис којим бирач подржава кандидатуру за председника општине, односно градоначелника мора бити оверен у складу са законом којим се уређује овера потписа. Висину накнаде за оверу потписа утврдиће посебним актом министарство надлежно за послове правде.

Члан 22. Закона утврђује да изборна комисија проглашава кандидатуру за председника општине, односно градоначелника, одмах по пријему кандидатуре за председника општине, односно градоначелника и одговарајуће документације, а најкасније у року од 24 часа од пријема кандидатуре. Решење о проглашењу кандидатуре из става 1. овог члана изборна комисија доставља без одлагања подносиоцу.

Члан 23. Закона дефинише да кад изборна комисија утврди да кандидатура за председника општине, односно градоначелника није поднета благовремено, донеће решење о њеном одбацивању. Кад изборна комисија утврди да кандидатура за председника општине, односно градоначелника садржи недостатке који су сметња за проглашење кандидатуре у складу с овим законом, донеће, у року од 24 часа од пријема кандидатуре, закључак којим се подносиоцу кандидатуре налаже да најкасније у року од 48 часова од часа достављања закључка отклони те недостатке. Тим закључком истовремено ће се подносиоцу кандидатуре за председника општине, односно градоначелника указати на радње које треба да обави ради отклањања недостатака. Кад изборна комисија утврди да кандидатура за председника општине, односно градоначелника садржи недостатке предвиђене овим законом, или кад утврди да недостаци кандидатуре нису отклоњени, или нису отклоњени у предвиђеном року, донеће у наредних 24 часа решење којим се одбија проглашење кандидатуре.

Члан 24. Закона утврђује да збирну изборну листу кандидата за председника општине, односно градоначелника утврђује изборна комисија и она садржи лична имена свих кандидата и податке о години рођења, занимању и пребивалишту. Редослед са именима свих кандидата, на збирној изборној листи кандидата за председника општине, односно градоначелника утврђује се према редоследу њиховог проглашавања. Збирну изборну листу кандидата за председника општине, односно градоначелника изборна комисија објављује на начин како се објављују прописи јединице локалне самоуправе, најкасније десет дана пре дана одржавања избора. Сваки подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника има право да у року од 48 часова од дана објављивања збирне изборне листе кандидата изврши, преко лица које овласти, увид у све поднете кандидатуре и документацију поднету уз њих.

Члан 25. Закона регулише да грађани имају право да буду обавештени о кандидатима за председника општине, односно градоначелника, као и да грађани имају право да, преко јавних гласила, буду благовремено, истинито и непристрасно обавештени о свим активностима учесника изборног поступка и догађајима значајним за изборе.

Члан 26. Закона дефинише дужност изборне комисије да за сваки бирачки одбор благовремено припреми материјал за гласање, а нарочито потребан број гласачких листића, извод из бирачког списка, потврде о изборном праву, посебне службене коверте за гласање, као и образац записника о раду бирачког одбора. Гласачке листиће припрема и оверава изборна комисија. Изборна комисија утврђује укупан број гласачких листића, који мора бити једнак броју бирача уписаних у бирачки списак у општини. Изборна комисија контролише припрему и оверу гласачких листића и одређује број резервних гласачких листића, који не може бити већи од 0,3% од укупног броја гласачких листића. Гласачки листићи штампају се на једном месту. Подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника доставља изборној комисији име лица које има право да присуствује штампању, бројању, паковању гласачких листића и њиховом достављању органима надлежним за спровођење избора. У општинама где су у службеној употреби језици националних мањина гласачки листићи се штампају и на тим језицима. Изборна комисија ближе утврђује садржину, облик и изглед гласачких листића, одређује штампара, начин и контролу њиховог штампања и достављање и руковање гласачким листићима.

Члан 27. Закона дефинише да се примопредаја изборног материјала врши најкасније 24 часа пре дана одржавања избора. Општинска управа стара се о уређивању бирачких места и припрема за сваки бирачки одбор потребан број гласачких кутија с прибором за њихово печатење, параване за гласање и прибор за писање. На дан избора, пре почетка гласања, бирачки одбор утврђује да ли је припремљени изборни материјал за то бирачко место потпун и исправан, да ли је бирачко место уређено на начин којим се обезбеђује тајност гласања и да ли гласање може почети, што уноси у записник о свом раду.

Члан 28. Закона регулише да се гласање за председника општине обавља гласачким листићем кога припрема и оверава општинска изборна комисија, те да он садржи: назив општине; ознаку да се гласа за избор председника општине; редни број који се ставља испред назива кандидата за председника општине, односно градоначелника; име и презиме кандидата за председника општине, односно градоначелника, према редоследу утврђеном на збирној изборној листи кандидата иза којег се наводи назив политичке странке, коалиције или групе грађана која подржава и предлаже кандидата; напомену да се гласа само за једног кандидата за председника општине, односно градоначелника, заокруживањем редног броја испред имена и презимена тог кандидата.

Члан 29. Закона регулише да збирна изборна листа кандидата за председника општине, односно градоначелника, с називом политичке странке, коалиције или групе грађана која подржава кандидате за председника општине, односно градоначелника, мора за време гласања бити видно истакнута на бирачком месту. Садржај, облик и начин истицања збирне изборне листе кандидата за председника општине, односно градоначелника из става 1. овог члана прописује изборна комисија.

Члан 30. Закона утврђује да представници подносилаца кандидатура и кандидати за председника општине, односно градоначелника имају право увида у изборни материјал, а нарочито у изводе из бирачких спискова, записнике

бирачког одбора, записнике изборних комисија и гласачке листиће. Увид се врши у службеним просторијама изборне комисије, као и код органа код којих се изборни материјал налази. Увид у изборни материјал може се извршити у року од пет дана од дана одржавања избора.

Члан 31. Закона дефинише да бирач гласа на бирачком месту на коме је уписан у бирачки списак. Бирач може да гласа и ван бирачког места на ком је уписан у извод из бирачког списка, под условима и на начин утврђен законом. Начин гласања ван бирачког места, као и број бирача који су гласали на тај начин уноси се у записник о раду бирачког одбора.

Члан 32. Закона дефинише да бирач гласа лично, да може гласати само за једног од кандидата за председника општине, односно градоначелника са гласачког листића, као и да се гласа заокруживањем редног броја испред назива кандидата за председника општине, односно градоначелника за којег се гласа или заокруживањем имена и презимена кандидата за председника општине, односно градоначелника. Бирач сам пресавија гласачки листић тако да се не види за којег је кандидата гласао и убацује га у гласачку кутију и одмах напушта бирачко место.

Члан 33. Закона регулише на који начин по завршеном гласању бирачки одбор приступа утврђивању резултата гласања на бирачком месту и дефинише да бирачки одбор утврђује број неупотребљених гласачких листића и ставља их у посебан омот који печати, с назнаком на омоту да се ради о неупотребљеним гласачким листићима. На основу извода из бирачког списка, бирачки одбор утврђује укупан број бирача који су гласали. Кад се гласачка кутија отвори, после провере контролног листа, важећи гласачки листићи одвајају се од неважећих. Бирачки одбор констатује број неважећих гласачких листића, уноси га у записник и неважеће гласачке листиће печати у посебан омот, с назнаком да се ради о неважећим гласачким листићима, а потом утврђује број важећих листића и број гласова за сваког кандидата, што такође уноси у записник. Важећи гласачки листићи стављају се у посебан омот са назнаком да се ради о важећим гласачким листићима, који се потом печати. Неважећи гласачки листић јесте непопуњени гласачки листић, листић који је попуњен тако да се не може утврдити за којег се кандидата гласало и листић на коме је заокружено више од једног кандидата. Кад је на гласачком листићу заокружено име и презиме кандидата или је заокружен назив или део назива политичке странакe, коалиције или групе грађана која подржава кандидата, односно ако су истовремено заокружени редни број и име и презиме кандидата и назив политичке странакe, коалиције или групе грађана која подржава кандидата, такав изборни листић сматра се важећим. Кад се утврди да је број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су гласали, или у гласачкој кутији није нађен контролни листић, бирачки одбор се распушта и именује нови, а гласање на том бирачком месту понавља се.

Члан 34. Закона регулише шта бирачки одбор, по утврђивању резултата гласања, уноси у записник о свом раду: број примљених гласачких листића; број неупотребљених гласачких листића; број неважећих гласачких листића; број важећих гласачких листића; број гласова датих за сваког кандидата; број бирача према изводу из бирачког списка и број бирача који су гласали. У записник о раду бирачког одбора уносе се и примедбе и мишљења чланова бирачког одбора, подносилаца кандидатура и заједничких представника подносилаца кандидатура, као и све друге чињенице од значаја за гласање. Записник о раду бирачког одбора потписују сви чланови бирачког одбора.

Члан 35. Закона утврђује да се записник о раду бирачког одбора израђује се на прописаном обрасцу који се штампа у шест примерака. У

општинама где су у службеној употреби језици националних мањина записник о раду бирачког одбора штампа се и на тим језицима. Први примерак записника с утврђеним изборним материјалом доставља се изборној комисији. Други примерак записника истиче се на бирачком месту на јавни увид. Преостала четири примерка записника уручују се представницима подносилаца кандидатура за председника општине, односно градоначелника који су освојили највећи број гласова на том бирачком месту и то одмах уколико подносилац кандидатуре за председника општине, односно градоначелника има представника у бирачком одбору, а уколико га нема представник подносиоца кандидатура за председника општине, односно градоначелника може преузети примерак записника од изборне комисије у року од 12 часова. Остали подносиоци кандидатура за председника општине, односно градоначелника имају право да, у року од 12 часова од достављања материјала с бирачког места изборној комисији, од изборне комисије добију оверену фотокопију записника с бирачког места.

Члан 36. Закона регулише да када утврди резултате гласања, бирачки одбор без одлагања, а најкасније у року од осам часова од затварања бирачких места, доставља изборној комисији записник о утврђивању резултата гласања на бирачком месту, извод из бирачког списка, важеће гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, неупотребљене гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, неважеће гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, као и преосталу изборну документацију. О примопредаји изборне документације саставља се записник који потписује представник изборне комисије и најмање два члана бирачког одбора који су предали изборну документацију.

Члан 37. Закона регулише да изборна комисија по пријему изборног материјала са бирачких места, у року од 24 часа од затварања бирачких места, утврђује: укупан број бирача уписаних у бирачки списак; број бирача који је гласао на бирачким местима; број бирача који су гласали ван бирачког места; укупан број примљених гласачких листића; укупан број неважећих гласачких листића; укупан број важећих гласачких листића и број гласова датих за сваког кандидата за председника општине, односно градоначелника. Изборна комисија утврђује резултате гласања на бирачким местима најкасније у року од шест часова од достављања извештаја са бирачких места.

Члан 38. Закона регулише да изборна комисија утврђује резултате избора и о томе сачињава посебан записник. За председника општине, односно градоначелника изабран је кандидат који је добио већину гласова бирача који су гласали. Ако ни један кандидат у првом кругу гласања не добије већину гласова бирача који су гласали, у другом кругу учествује два или више кандидата који су добили једнак и истовремено највећи број гласова. Гласање у другом кругу обавиће се у року од 15 дана, а изабран је кандидат који је добио највећи број гласова. Ако и у другом кругу гласања више кандидата добије једнак и истовремено највећи број гласова, гласање се понавља у року од осам дана од дана утврђивања резултата, све док један кандидат не добије највећи број гласова.

Члан 39. Закона дефинише да изборна комисија објављује у року од 24 часа од затварања бирачких места резултате избора.

Члан 40. Закона дефинише да изборна комисија издаје председнику општине, односно градоначелнику уверење да је изабран.

Члан 41. Закона регулише у којим случајевима председнику општине, односно градоначелнику престаје мандат пре истека времена на које је изабран, као и да дан престанка мандата констатује скупштина јединице

локалне самоуправе на првој наредној седници после пријема обавештења о разлозима за престанак мандата председника општине, односно градоначелника. Пријем обавештења представља документ на основу којег се недвосмислено може утврдити наступање случаја из става 1. овог члана тач. 1) до 9). Такође, регулисано је да председник Народне скупштине расписује у року од 15 дана од престанка мандата председника општине, односно градоначелника изборе за председника општине, односно градоначелника, ако до истека мандата председника општине, односно градоначелника није остало мање од шест месеци.

Члан 42. Закона регулише да се поновни избори спроводе ако изборна комисија или надлежни суд пониште изборе због неправилности у спровођењу избора, у случајевима утврђеним овим законом, с тим да ако се избори пониште на поједином бирачком месту, гласање се понавља само на том бирачком месту. Такође, на бирачким местима на којима изборни поступак није спроведен у складу с овим законом, избори се понављају у року од седам дана од утврђивања неправилности у изборном поступку, на начин и по поступку утврђеним за спровођење избора. Поновне изборе расписује изборна комисија, а спроводе се по збирној изборној листи кандидата која је утврђена за изборе који су поништени, осим кад су избори поништени због неправилности у утврђивању збирне изборне листе кандидата. У случају понављања избора коначни резултати избора утврђују се по завршетку поновљеног гласања.

Члан 43. Закона регулише да опозив председника општине, односно градоначелника могу поднети, посебно или заједно политичке странке, односно група грађана, које својим потписом подржи најмање 30% бирача у општини, односно граду од укупног званичног броја гласова којим је на изборима изабран председник општине, односно градоначелник. Потпис којим бирач подржава опозив председника општине, односно градоначелника мора бити оверен у складу са законом којим се уређује овера потписа. Рок за прикупљање подршке за опозив председника општине, односно градоначелника не може бити дужи од 60 дана, од дана када је оверен први потпис подршке иницијативи за опозив председника општине, односно градоначелника. Предлог за опозив председника општине, односно градоначелника не може поднети скупштина општине, односно скупштина града. О предлогу за опозив изјашњавају се бирачи непосредно, тајним гласањем.

Чланом 44. Закона утврђено је да је председник општине, односно градоначелник опозван ако је за његов опозив гласала већина бирача која је гласала.

Чланом 45. Закона утврђује се да сваки бирач, кандидат за председника општине, односно градоначелника и предлагач кандидата има право на заштиту изборног права, по поступку утврђеном овим законом.

Чланом 46. Закона регулише да бирач, кандидат за председника општине, односно градоначелника или предлагач кандидата има право да поднесе приговор изборној комисији јединице локалне самоуправе због неправилности у поступку кандидовања, спровођења, утврђивања и објављивања резултата избора и да се приговор подноси у року од 24 часа од дана када је донета одлука, односно извршена радња или учињен пропуст.

Члан 47. Закона утврђује да је обавеза изборне комисије да донесе решење у року од 48 часова од пријема приговора и достави га подносиоцу приговора, а уколико изборна комисија јединице локалне самоуправе усвоји поднети приговор, поништиће одлуку или радњу.

Чланом 48. Закона регулисано је да се против решења изборне комисије, може изјавити жалба надлежном суду у року од 24 часа од достављања решења. Изборна комисија дужна је да суду достави одмах, а најкасније у року од 12 часова све потребне податке и списе за одлучивање. У поступку заштите изборног права суд сходно примењује одредбе закона којим се уређује поступак у управним споровима. Одлука по жалби донеће се најкасније у року од 48 часова од дана пријема жалбе са списима. Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети захтев за ванредно преиспитивање судске одлуке, нити захтев за понављање поступка, предвиђени Законом о управним споровима.

Чланом 49. Закона регулисано је да ако суд усвоји жалбу, поништиће одлуку или радњу у поступку предлагања кандидата, односно у поступку избора председника општине, односно градоначелника или ће поништити избор председника општине, односно градоначелника. Када нађе да оспорену одлуку треба поништити, ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то, суд може својом одлуком мериторно решити изборни спор. Одлука суда у свему замењује поништени акт. Ако је по приговору, односно по жалби, поништена радња у поступку избора или избор председника општине, односно градоначелника, општинска изборна комисија је дужна да одговарајућу изборну радњу, односно изборе понови у року предвиђеном овим законом за поновне изборе. Рок се рачуна од дана доношења одлуке о поништавању.

Чланом 50. Закона регулисано је да се средства за спровођење избора и финансирање изборне активности за избор председника општина, односно градоначелника обезбеђују у буџету јединице локалне самоуправе. Средства за финансирање изборне активности расподељују се предлагачима кандидата на начин утврђен актом скупштине јединице локалне самоуправе. На поднеске и радње у изборном поступку не плаћа се такса.

Чланом 51. Закона регулисано је да се одредбе Закона о избору народних посланика и то: о бирачким списковима, органима за спровођење избора, о кандидовању, о називу, утврђивању и проглашењу кандидата за председнике општина, односно одборнике, бирачким местима, о обавештавању грађана о предложеним кандидатима, о забрани трајања изборне пропаганде и објављивању претходних резултата или процене резултата избора, изборном материјалу, гласању, утврђивању и објављивању резултата избора, неплаћању пореза и доприноса за средства која се исплаћују као накнада за рад лица у органима за спровођење избора и казнама, сходно примењују на избор председника општине, односно градоначелника, ако овим законом није другачије одређено.

Чланом 52. Закона регулисано је да се органи и службе јединице локалне самоуправе конституишу у року од 60 дана од дана избора председника општине, односно градоначелника, да мандат председника општине, односно градоначелника почиње да тече даном потврђивања мандата, као и да се потврђивање мандата председника општине, односно градоначелника врши на основу уверења о избору председника општине, односно градоначелника и извештаја изборне комисије о спроведеним изборима.

Члан 53. Закона садржи казнене одредбе и то тако да ће се новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казнити за прекршај политичка странка, коалиција односно друга политичка организација или друго правно лице које прикупља потписе супротно одредби члана 23. став 4. овог закона. За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у политичкој организацији

или другом правном лицу новчаном казном од 5.000 до 10.000 динара. За прекршај из става 1. овог члана казниће се и лице које прикупља потписе новчаном казном од 5.000 до 10.000 динара.

Чланом 54. одређено је да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. Финансијска средства потребна за спровођење овог закона

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.

V. Разлози за доношење закона по хитном поступку

Доношење овог закона по хитном поступку, предлаже се заједно са изменама и допунама Закона локалној самоуправи, изменама и допунама Закона о главном граду и изменама и допунама Закона о локалним изборима, како би се створили услови да председник Народне скупштине распише редовне изборе за председнике општина, односно градоначелника и за изборе одборника у скупштинама локалних самоуправа. Неусвајање овог закона, као и пратећих измена и допуна постојећих закона, довело би до даље девастације и урушавања локалних самоуправа, као и до наставка негативних миграционих токова у Републици Србији.